

Téma: Počátek školního roku

I. stupeň	II. stupeň	Námět
Sed – vztyk Předklony Přiběhnout na znamení Hra: Na kolečko“ (L. Tesařová)	Klony hlavy a trupu Obraty vzad, vpřed Řazení, pochody	Tělesná a hudební výchova
Nejvíce volného pohybu v zahradě a hry, které se děti zvolí		
Písně		
Ivánku náš (národní)	Cestička do školy (národní)	
Seznamování s dětmi, jména dětí	u větších i bydliště	Řeč
Co vidíme ve třídě a k čemu co slouží	Prohlídka školní budovy	
Vhodná říkadla z „Oblázků“ (M. Štulíková) neb jiná žertovná říkadla		
Pohádky		
„O poslušných kozlátkách“ (F. Bartoš)	„Micka na návštěvě“ (V. Salzman)	
Maňáskové nebo loutkové divadlo na přivítanou		
Poznávací značky (obrázky)	Poznávací značky (geometrické tvary) různých barev a počtu	Rozšiřování zkušeností
Návyky k pořádku Čištění obuvi na rohožce Přezouvání a ukládání obuvi i oděvu Zapínání, šněrování, vázání bot (vel. Děti zacvičí na rámečkách Montessoriové) Zavítání a otvírání dětí (nehlučně) Úklid hraček Zasedací pořádek (pouze u velkých dětí, malé zasedají libovolně) Pořádek při jídle (utírání stolů, zametání) Umývání, věšení ručníků Povinnost hospodářů (u velkých dětí) Splachování klosetů Odpočinek na lehátkách (velké děti mohou pomáhat při rozkládání a uklízení lehátek)		Výchova k práci

Rozvedení námětu „Počátek školního roku“.

Úvodem: Přechod z rodiny do mateřské školy znamená pro dítě vstup do nového období života. Všechny děti nesnášejí tuto změnu stejně. Proto záleží velmi na osobnosti učitelky, jakým způsobem na dítě zapůsobí a jak dovede podchytit zájem o školu, aby do ní chodilo rádo a bez nucení. Učitelka si musí uvědomit, že přijímá na sebe velmi závažný úkol matky-vychovatelky. Je jí svěřeno dítě ve svém počátečním duševním a tělesném rozvoji. Ona tu klade první základy k tvoření charakteru. Osobnost učitelky a její chování bude se jistě odrážet v duši dítěte, a proto učitelka přistupuje k dítěti vždy s láskou a srdečností a pokud možno s veselou myslí, aby získala jeho sympatie a srdce. Autorita učitelky musí však být zachována.

Při přijímání dítěte má učitelka také možnost seznámit se s rodiči a poznávat jejich sociální poměry. Hledí vzbudit u rodičů důvěru a použije jí k působení na ně při výchově dítěte. Svolává rodičovské schůze, které zvláště na začátku školního roku mají značný

význam. Zde vysvětlí rodičům úkol a působnost mateřské školy, objasní mnohé věci o výchově, výživě, ošacení, a úpravě dítěte a seznámí rodiče s denním pořádkem ve škole.

Postup: Učitelka přivítá každé dítě s úsměvem a zeptá se, na jeho jméno. Děti si vybírají hračky podle svého přání. Panenky, vozíky, stavebnice, skládanky, pokrývánky, domina a jiné. Učí se s hračkami zacházet a uklízet. Každá hračka a každá věc musí mít své nezaměnitelné místo. Učí děti, aby si hračky navzájem půjčovaly, společně si hrály, měly se rády a neubližovaly si. Při každodenním scházení dětí popřejeme jim volnosti ve hrách a volného kreslení na tabuli.

Učitelka seznamuje děti navzájem. Malé děti říkají své jméno, velké i bydliště, pokud je znají. Seznamujeme dále děti s novým prostředím: malé děti říkají, co vidí ve své pracovně a k čemu co slouží. Velké děti provedeme školní budovou, ukazujeme všechny místnosti, k jakému účelu se jich používá, a spřátelíme děti s ostatním školním personálem.

Učíme děti pozdravu. Poznamenejme, že naše škola musí být stále čistá, aby se nám líbila, a proto jí budeme chránit před blátem a prachem. Budeme si čistit obuv na rohožce a budeme se přezouvat. Zavedeme děti do šatny a ukážeme jim, kam si budou věšet svůj oděv a ukládat obuv. Každé dítě má svou značku. Například malé děti jednoduché obrázky, velké geometrické tvary, kolečko (průměr 1 cm), čtverec (strana 1 cm), trojúhelník /výška 1 cm) v počtu 1 – 4 barev, v barvách červené, modré, žluté a zelené. Celkem 48 značek. Každá značka je umístěna ve čtverci 3,5 cm. Je dobře opatřit si razítka těchto značek (velký čtverec, kolečka, čtverečky, trojúhelníky, stříška a špička). Děti si mohou samy u těchto razítek sestavit svojí značku a vyplnit příslušnou barvou. Není-li razítek, mohou zkusit, prostě je nakreslit. Těmito značkami označují děti také své výkresy.

Na některé mateřské škole volily učitelky pro 5leté děti základní geometrické tvary: čtverec a kolečko a užily základních barev. Tvary dělily na poloviny a čtvrtiny a kombinací barev dosáhly 42 značek. K označení dětských výkresů posloužila razítka: kolečko a čtverec s průměrem a stranou 2, 5 cm s naznačením polovin a čtvrtin. Dělením plochy a vybarvením dostaly děti své značky.

Na jiné škole použily učitelky u starších dětí k označení ručníků bot, výkresů aj. jmen dětí. Natiskly psacím strojem neb tiskárničkou na štítky jména dětí. Každé dítě dostalo zásobu štítků se svým jménem v malé dopisní obálce, rovněž jménem dítěte označené. Děti samy si pak štítky nalepují na výkresy, a ty ukládají do velké obálky se svým jménem. Děti své jméno nechtou, ale poznávají jako celek, a ty se brzy zacvičí v poznávání svého jména, že i pak mezi jinými jmény najdou snadno štítek. Při zapínání, šněrování zacvičíme děti, aby sobě neb svým menším druhům mohli posloužit. Upozorníme je také na používání klosetů a jejich splachování. Před každým jídlem zvykneme děti mytí. Každé dítě musí mít čistou vodu a svůj ručník se svou značkou. Při snídani, obědě neb při práci sedají děti ke stolkům: malé děti libovolně, velké mají své stálé místo.

Děti si nosí z domova svačinu v košíku neb kabelce a ukládají si ji do police neb skříňky k své značce. Malým dětem svačinu rozdáváme, velké si ji poznají již samy. Učíme děti slušnému chování při jídle: nemluvit, nemlaskat, neházet drobty na zem. U velkých dětí určíme dva hospodáře, kteří se denně střídají tak, aby žádné dítě nebylo vynecháno. Ti zametají drobečky ze stolů, stoly po jídle utírají atd.

Dbáme, aby při jídle měly lžičky v pravé ruce a levou si přidržovaly misku. Po obědě uléhá dítě na lehátko se svou značkou, když si před tím zulo a uložilo střevíčky pod své lehátko. Při odpočinku nesmí být dítě rušeno, musí být klid – okna je nejlépe zastříhat. Těmto zdravotním a estetickým návykům učíme dítě hned na počátku školního roku, aby se vžily a nedodržovaly pak v dalším programu.

Prvním programem bude hra, jakou si děti zvolí. Volnou hru střídáme s řízenou. Hra „ Na kolečko“ (L. Tesařová). Tělesná výchova maličkých, str. 193 – R. Budínská). Pak si děti také zacvičí – malé: poklony, sed, vztyk, velké: klony hlavy, trupu, obraty. Na povel přiběhnout k učitelce. To můžeme zacvičit na zahrádce, když je několik oddělení pohromadě. (Děti se rozběhnou a na povel přiběhnou k své učitelce. Nebo určíme každé věkové skupině místo v zahradě (u stromu, v pískovišti, aj.); děti se rozběhnou a na povel zase seběhnou na své místo. Můžeme všelijak obměnit).

Říkáme s dětmi některé říkanky z „Oblázků“ M. Štulíkové neb nějaká žertovná říkadla:

Zavolal šašek:	Honza brouk	Mlynář mele mouku
Co dělá Vašek?	hrnce tlouk´,	V bílém klobouku.
Klofla ho slepice,	schovával je	Mlynářka zas krupici
Spadla mu čepice.	pod klobouk	v chocholaté čepici.

Zpíváme s dětmi – s malými) „Ivánku náš“ /národní, s velkými „Cestička do školy“ (Zpěvník pro školy obecné I., F. Sládek, národní). Rozsah hlasový musí být zachován: malé děti (do 4 let) d1 – h1, velké děti (do 6 let) d1 – d2.

Vypravujeme pohádky: pro malé F. Bartoš, „O poslušných kozlátkách“. („Kytice“ – F. Bartoš nebo „Prvouka“, str. 170 – J.Kubálek), pro velké „Micka na návštěvě“ („První kroky – V. Salzman)

Zahrajeme divadlo s loutkami nebo maňásky. Buď nějakou oblíbenou hru, nebo potom k programu: „Kašpárek vítá děti“. Těší se, jak si budou v mateřské škole hrát, kreslit, pracovat, vyprávět apod. Ukáže jim, co si s sebou do školy přinesl: přezůvky, svačinu v košíku. Přiběhne za ním pejsek – neočistí si tlapky. Kašpárek ho kárá, pošle pejska zpět. Pejsek bouchne dveřmi, musí zase zpět, zapomene pozdravit – Kašpárek ho učí pozdravovat, atd. Divadlo musí být živé, aby upoutalo.